



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

# **Vniuersa Theologia Scholastica, Speculatiua, Practica**

Ad methodum S. Thomæ, quatuor Tomis comprehensa

**Tanner, Adam**

**Ingolstadii, 1626**

IV. Quid sit liber Vitæ, & quo[m]odo se ad Prædestinatione[m] habeat.

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72856](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72856)



elegisse ad gloriam, quam prædestinasse, vt suo loco magis patebit.

14 Assertio III. Prædestinatio est quidem pars quædam Prouidentia, at non proprie subiectiua; sed potius integralis aut potentialis. Prima pars est communis Doctorum, contra Aureolum in 1. dist. 41. quæst. 1. art. 3. existimantem, Prouidentiam esse in intellectu, prædestinationem in voluntate. Eandem assertionis partem sæpe tradit S. Thomas hic quæst. 23. præsertim art. 1. vbi ait: *sic patet, quod prædestinatio, quantum ad obiecta, est quædam pars prouidentia.* Et art. 2. *Prædestinatio est quædam pars prouidentia.* Et artic. 4. *Prædestinatio est pars prouidentia.* Idem docet S. Thomas in 1. d. 40. quæst. 1. art. 2. & de verit. quæst. 6. art. 1. & alij Doctores citat. d. 40. Ratio patet. Quia sicut Prouidentia est ordinatio cuiuscunque rei in suum finem; ita etiam Prædestinatio ordinat creaturas quasdam intelligentes in finem supernaturalem.

15 Secundam partem tradunt Caietanus hic q. 23. a. 1. Suarez lib. 1. de prædest. c. 18. Vasquez disp. 87. c. 5. n. 24. significat etiam Gregorius de Valentia q. 23. punct. 1. & fauet S. Thomas tum hic locis cit. in quibus fere non nisi cum particula diminuentis ait, prædestinationem esse aliquam partem prouidentia: tum in cit. 1. d. 40. vbi ait: *Prædestinationem esse quendam modum prouidentia; sed addere aliqua specialia super eam:* etsi contrarium doceant idem S. Thomas q. 6. de verit. a. 1. Durandus in 1. d. 40. quæst. 1. Capreolus quæst. vn. a. 1. Marfilus in 1. q. 41. a. 1. qui asserunt. Prædestinationem esse partem subiectiuam, & speciem prouidentia eo modo, quo species & genus in diuinis perfectionibus locum habere potest.

Et quamuis, vt rectè notat Vasquez, non multum referat, hoc vel illo modo loqui, probatur tamen assertio. Tum quia non solemus absolute dicere esse plures prouidentias in Deo; sed potius vnã omnibus prouidentem; sicut est vna ars, vna sapientia in Deo, ex dictis quæst. 8. dub. 1. sicut etiam vna dicitur philosophia, complectens plures non species, sed partes quasi integrales, eiusdem, vt Physicam, Mathematicam, &c. Tum quia Prædestinatio, licet in plerisque conueniat cum prouidentia, & vero nihil perfectionis sit in prouidentia, quod non etiam habeat Prædestinatio, nihilominus tamen vendicat sibi aliquid proprium, quod non solum est de ratione prouidentia in communi, hoc enim habet quælibet species respectu generis; sed quod Prouidentia ipsi nullo modo conuenit: quia prouidentia omnis supponit subiectum, cui prouidetur, nec vnquam dici potest, per prouidentiam prouideri existentiam subiecto, cui prouidetur, vt dictum quæst. præced. dub. 2. at vero Prædestinatio ad ipsam etiam subiecti seu personæ prædestinatæ existentiam terminatur, vt dicitur quæst. seq. Idem de prima præordinatione finis dicendum, ex dictis ibidem. Superaddit ergo Prædestinatio aliquid prouidentia, quod non tantum est extra rationem communem prouidentia; sed quod etiam rationi eius communi, quodammodo aduersatur, eamque in aliam rationem quasi specificam trans-

fert: sicut ternarius addendo aliquid binario, scilicet vnitatem, transfert binarium in aliam speciem numeri.

16 Et ob priorem rationem vocatur prouidentia pars quasi integralis ex parte obiecti; seu vt loquitur Caietanus, *pars obiectiua* prouidentia: ob posteriorem, vocari potest pars quasi eius potentialis: sicuti Iustitia pars potentialis est & à Theologis dicitur Religio, Pietas, Observantia, &c. nimirum quia etsi in plerisque cum ea conueniant magnamque proinde cum illis affinitatem habeant; ab eius tamen ratione essentiali non nihil deficiunt. Ita etiam Prædestinatio à ratione prouidentia non nihil digreditur, non quidem proprie deficiendo, sed potius eam vltra capacitatem & exigentiam eius perficiendo. Quæ de causa etiam licet Prouidentia simpliciter & absolute latius pateat, quam Prædestinatio, eamque excedat, quia nimirum est de omni subiecto siue obiecto Cui, de quo est prædestinatio, ac simul de alijs omnibus rebus creatis, de quibus prædestinatio non est: nihilominus tamen ex parte termini seu obiecti quod, vicissim etiam secundum quid à Prædestinatione exceditur: quia nimirum hæc ad ipsam etiam subiecti prædestinati existentiam fertur; quam tamen prouidentia supponit, vt dictum.

#### DVBIVM IV.

*Quid est qualis sit liber vitæ, & quomodo ad Prædestinationem se habeat.*

S. Thomas 1. p. q. 24. a. 3.

1 Librum vitæ, de quo sæpe in Scripturis fit mentio, aliquam cum Prædestinatione affinitatem habere, indubitatum est; imo nonnulli ita loquuntur, quasi idem sit, quod Prædestinatio; quare licet S. Thomas peculiari quæstione de hac re agat, nimirum quæst. 24. materiam de Prædestinatione subsequente; commode ea tamen velut appendix quædam & complementum huius quæstionis, in qua de natura & essentia prædestinationis agitur, pertractatur; quam proinde ex ipso S. Thoma sequentibus assertionibus ita breuiter explicamus.

Assertio I. Liber vitæ non est ipsa Prædestinatio diuina; sed memoria & cognitio illius, seu noticia, qua Deus firmiter retinet, & nouit, se aliquos ad vitam prædestinasse. Ita S. Thomas citat. quæstion. 24. artic. 1. in corp. & ad 4. & est communis Doctorum; etsi glossa in illud Psalmi sexagesimi octauis, *Deleantur de libro viventium, cum prædestinatione, confudisse*, videatur, cum ait, *Liber iste est noticia Dei, qua prædestinavit ad vitam, quos præsciuit*, quæ verba tamen S. Thomas ad 4. pro se citat & intelligit. Ratio est, Quia etsi liber vitæ aliàs etiam in Scriptura significet ipsum librum Scripturæ sacræ, quia tradit modum ac rationem consequendi

vitam.



vitam, vt notauit S. Thomas ibidem ad 1. iuxta illud Ecclesiastici 24. versi. 32. *Hæc omnia liber vitæ & testamentum Altissimi, & agnitio veritatis.* Vbi Glossa ait, *Id est, nouum & vetus testamentum;* in propositio tamen metaphoricè accipitur, pro Catalogo seu annotatione & designatione eorum, qui electi sunt ad vitam. Sicut enim inter homines fieri solet, vt illi, qui ad aliquid eliguntur, conscribantur in libro, vt pote milites vel Consiliarij, qui idcirco etiam dicebantur *Patres Conscripiti;* ita etiam conscriptio seu annotatio, non externa & materialis, sed intelligibilis in ipsa diuina mente, eorum qui prædestinati siue electi sunt ad vitam, dicitur liber vitæ; supponens proinde in eadem diuina mente electionem seu prædestinationem iam factam: quoniam sicut liber, seu scriptura libri, est signum rerum in ea descriptarum; ita etiam tum vniuersum memoria alicuius rei, dicitur quasi quædam tabula, in qua res descripta continetur, iuxta illud Prouerb. 3. v. 1. *Ne obliuiscaris legis meæ; & præcepta mea cor tuum custodiat.* Et mox v. 3. *Describe illum in tabulis cordis tui:* tum speciatim diuina notitia est quoddam signum apud ipsum quidem Deum, non apud alios, eorum qui sunt electi & perducendi ad vitam æternam, iuxta illud 2. Tim. 2. *Firmum fundamentum Dei stat, habens signaculum hoc, Nouit Dominus, qui sunt eius.* Et consentit Augustinus, lib. 20. de ciuit. cap. 15. vbi docet, librum vitæ esse præscientiam (nimirum speculatiuâ) Dei, quæ non potest falli.

2 Addit S. Thomas eodem art. 1. ad 2. ex Augustino lib. 2. ciuit. cap. 14. nihilominus etiam vitam illam diuinam, qua fiet, vt cuilibet in memoriam reducatur facta vitæ suæ, seu bona, seu mala, dici librum vitæ: sicut etiam, inquit S. Thomas, liber militia dici potest, vel in quo scribuntur electi ad militiam, vel in quo traditur ars militaris, vel in quo recitantur facta militum. Quo sensu Apocal. 20. v. 12. dicitur, *Alius liber apertus est, qui est vitæ, & indicati sunt mortui ex his, quæ scripta erant in libris, secundum opera ipsorum.*

Quare autem non pari modo dicatur in scriptura liber mortis, in quo describantur reprobis, rationem reddit S. Thomas resp. ad 3. quia, inquit, non est (ordinariè scilicet) consuetudo, conscribi eos, qui repudiantur (v. g. à militia); sed eos qui eliguntur; unde Reprobationi non respondet liber mortis, sicut prædestinationi liber vitæ. Quanquam absolutè nihil obstat, quo minus etiam alter liber reprobis in Deo constitatur; cum inter homines etiam describi soleant, qui morte damnandi sunt, vt bene Vasquez hic quæst. 24. artic. 2. iuxta illud Ierem. 17. *Recedentes à te, in terra scribentur;* & Basilium in cap. 4. Isaïæ, in illa verba, *Erit quod relictum fuit;* & Gregorium Nazianzenum orat. 9. ad Iulianum, vbi ait: *Nisi forte de quodam viuentium, pereuntiumq. libro nihil vnquam audisti: illic omnes scribemur, vel vt rectius dicamus, iam inscripti sumus: & fauet illud Dan. 7. v. 10. Libri aperti sunt; non vnus sed plures.*

3 Assertio II. Liber vitæ simpliciter & absolute dictus, non est respectu solius gratiæ, sed respectu gloriæ; seu quod idem est, non est conscriptio seu notitia eorum qui electi sunt solum ad gra-

tiam, sed qui ad gloriam. Ita S. Thomas cit. q. 24. artic. 2. ex communi; & sumitur ex scriptura; quæ fere semper ita de libro vitæ loquitur, vt videre est Exodi 32. v. 32. psalmo. 39. v. 9. Daniel. 7. v. 10. Philipp. 4. v. 3. Apocal. 3. 6. 13. & 21. licet aliquando etiam referatur ad eos, qui iuxta præsentem solum iustitiam ordinati & deputati sunt ad vitam æternam, secundum illud psal. 68. v. 29. *Deleantur de libro viuentium, & cum iustis non scribantur.* Qui tamen non simpliciter, sed tantum secundum quid intelliguntur scripti in libro vitæ, vt bene exposuit S. Thomas ibidem. Ratio est. Quia sicut in humanis Electio & inscriptio fit ad aliquem finem, non ad ipsa per se media ordinata in eundem finem: non enim miles eligitur aut conscribitur ad hoc, vt armetur, sed vt pugnet; hoc enim est proprium officium, ad quod militia ordinatur: ita etiam in ordine supernaturali liber vitæ simpliciter & absolute non dicitur, nisi respectu electorum ad ipsum finem supernaturalalem, qui est gloria. Quare autem non etiam respectu ipsius vitæ diuinæ, aut vitæ naturalis hominum, datur liber vitæ, optimè rationem reddit S. Thomas eodem artic. 2. ad 1. & 2. quia cum vita illa vtrisque sit naturalis, ad eam propriè non datur electio; ac proinde nec liber vitæ, qui est electorum ad vitam conscriptio, vt dictum.

4 Assertio III. Absolute & simpliciter conscripti in libro vitæ, ex eo nunquam delentur: secundum quid autem, & secundum præsentem duntaxat statum iustitiæ, in libro vitæ conscripti, aliquando ex eo delentur. Ita S. Thomas ead. quæst. 24. artic. 3. ex communi. Et primum patet ex illo Apocal. 3. v. 5. *Qui vicerit sic, vestietur vestimentis albis, & non delebo nomen eius de libro vitæ.* Secundum patet ex illo Exodi 32. v. 33. *Qui peccauerit mihi, delebo eum de libro meo.* Et psal. 68. v. 29. *Deleantur de libro viuentium.*

Ratio vtriusque est. Quia liber vitæ absolute & simpliciter est ordinatorum in vitam æternam, secundum diuinam prædestinationem, quæ infallibilis est, & immutabilis, vt inferius dicitur; secundum quid autem, etiam ordinatorum ad vitam æternam secundum præsentem iustitiam; seu vt loquitur S. Thomas, eorum, qui sunt habituri vitam æternam non in seipsa, sed in sua causa; qui dicuntur deleri de libro vitæ, non secundum ipsam notitiam Dei; quasi hæc in Deo mutetur, & Deus aliquid desinat scire, quod antea sciebat; sed secundum ipsam rem scitam, & effectum gratiæ, qui amitti potest: quo fit, vt etiam Deus nouerit, aliquem prius ordinari in vitam æternam, & postea non ordinari, postquam à gratia excidit; vt rectè S. Thomas ibidem: quamuis citatum illum locum ex psalmo 88. Patres subinde etiam aliter explicant, nimirum vt vel intelligatur solum secundum spem & opinionem humanam qua videbantur alijs, aut sibi, inscripti libro viuentium, cum tamè non essent; neq. aliud sit, deleri de hoc libro, quàm innotescere, eos non fuisse inscriptos eidem; quomodo etiam alias nonnunquam tunc in Scriptura aliquid fieri dicitur, quando innotescit. Ita Augustinus, Rufinus, & Glossa ordinaria in eum locum: vel vt idem sit, *Deleantur;* quod,



non scribantur, vel non sint scripti, vt pluribus Vasquez cit. quæst. 24. art. 3.

Illud vero Moyses Exod. 32. v. 32. *Aut dimitte eis hanc noxam, aut si non facis, dele me de libro tuo, quem scripsisti*, inter alias explicationes, quas habet Vasquez loc. cit. meo iudicio optimè intelligitur per hyperbolem seu exaggerationem, vt indicat etiam Augustinus in Exod. quæst. 147. ad declaramandam vim amoris erga populum; quo modo amantes, cum enixissimè rogare volunt, dicunt, *Aut fac hoc, aut occide me, quia sine eo viuere non possum; probè gnari, id quod petitur, nunquam futurum. In quem sensum etiam locuta est*

Rachel Genes. 30. v. 1. *Da mihi liberos, alioqui moriar.*

Ad eundem modum accipi potest illud Apostoli Rom. 9. v. 3. *Optabam ego ipse Anathema esse à Christo, pro fratribus meis*: quanquam hoc cum S. Anselmo, Caietano, in eundem locum, & Bartholomæo Camerario in dial. cap. 6. rectius ita explicet Vasquez, vt Paulus loquatur de tempore, quo adhuc erat in Iudaismo; quo serio planè ipse, zelo Iudaicæ legis, & amore fratrum, à Christo perpetuo separatus esse cupiebat; ratus, Christi doctrinam legi diuinæ contrariam esse.

### Q V Æ S T I O III.

#### De termino seu obiecto Quod, & Effectibus Prædestinationis in specie.

S. Thomas I. p. q. 23. a. 2. 4. 5. & 8.



*Resoluetur hæc quæstio tribus dubitationibus. I. An dona omnia & bona supernaturalia Prædestinati sint effectus Prædestinationis. II. An bona etiam quadam naturalia Prædestinati, qualia sunt eius existentia, vita, valetudo, vires, &c. sint effectus Prædestinationis eiusdem. III. An mala etiam qualibet eiusdem, tum pœna, tum culpe; aut saltem permissio culpe, sint effectus Prædestinationis.*

#### D V B I V M I.

#### *An dona & bona omnia supernaturalia Prædestinati, sint effectus Prædestinationis.*

S. Thom. I. p. q. 23. a. 1. & 2.

Explicata natura Prædestinationis, merito de eius effectibus prius agimus, quam de causis: tum quia tractatio de effectibus facilior est; tum quia cognitio causarum multum pendet ex notitia effectuum, eamque supponit. Et quod in rebus naturalibus accidit, vt ex cognitione effectuum rimemur causas earundem; id etiam in hac materia vsuuenit. Et tamen S. Thomas nullam inquisitionem peculiarem de effectibus instituerit, sed sparsim solum & incideret quadam de ijs attingat locis cit. quasi nimirum ij per se satis noti essent, ex natura prædestinationis; nihilominus tamen ob controuersias quasdam iuter recentiores Theologos hac de re ortas, necessarium est, eam ex instituto persequi & explicare. Sermo est autem de effectibus Prædestinationis in genere causæ efficientis; non materialis, aut formalis, seu finalis; nisi quatenus internus actus diuinæ prædestinationis est ipse Deus, qui simul est & causa efficiens, & finalis omnium effectuum suorum.

Vocatur autem effectus prædestinationis, etiam terminus eiusdem, & obiectum Quod, vt distingatur ab obiecto, vel subiecto Cui; quæ est persona ipsa, quæ prædestinatur; iuxta ea, quæ diximus quæst. I. dub. I. & quæst. 2. dub. I. Vbi

tamen hoc discriminis est inter prædestinationem & prouidentiam; quod ipsa etiam existentia subiecti prædestinati potest esse obiectum Quod prædestinationis, & effectus; non autem prouidentia, vt dicitur dubio sequenti. Possunt autem omnes effectus Prædestinationis in tres ordines distribui, rerum supernaturalium videlicet, bonorum naturalium, & malorum; de quibus ordine singulis dubijs agere proposuimus.

Supponimus autem generatim primo, Prædestinationem plane habere aliquos effectus; seu quod idem est, esse causam efficientem quorundam effectuum, qui ex ea consequuntur: siue eos causet per physicam efficientiam, immediatè agendo ad extra; siue potius quasi per moralem & artificiosam, per modum scilicet dirigentis, aut impellentis potentiam executiuam, immediatè ad extra operantem; pro communi scilicet ratione caufandi diuini intellectus & voluntatis, de qua egimus disputatione præcedenti, quæstione vndecima. Tradunt hoc fundamentum omnes Theologi in prim. d. quadragesima & quadragesima prima. & S. Thomas hic artic. 2. & est expressa doctrina S. Augustini, de Prædestin. sanct. cap. decimo, & de bono persuerantia cap. 14. & sumitur ex Apostolo ad Romanos 8. versu 28. *scimus autem, quoniam diligentibus DEUM omnia*